SISTEMUL DE GARANTIE PARTICIPATIVĂ PGS

GHID

Cum comunicăm corect despre producători și produsele lor

Elaborat de Tamara Șchiopu, expert, Etnogastronomica SRL
Sursa fotografii - arhiva Asociației EcoLocal
Design - Valeria Guznenco

Acest material este realizat în cadrul proiectului implementat
de A.O. Grădina Moldovei cu suportul financiar ai Fundației Europene pentru Clima
”European Climate Foundation”

2025

European
Climate
Foundation

CUPRINS

CAPITOLUL 1 Ce înseamnă PGS? **1**

CAPITOLUL 2 Cine sunt producătorii PGS și ce putem spune despre ei? **4**

CAPITOLUL 3 Ce fel de alimente provin din sistemul PGS? **6**

PGS și sănătatea umană **8**

CAPITOLUL 4 Cum influențează practicile PGS viitorul nostru? **10**

Sustenabilitate **11**

Schimbarea climei și reziliența **12**

Sănătatea solurilor **12**

CAPITOLUL 5 Certificate de garanție și logo-uri **13**

CAPITOLUL 6 Relația între certificarea ecologică și certificarea PGS **15**

2025

Capitolul 1
Ce înseamnă PGS?

Conceptul sistemelor de garanție participativă PGS a fost elaborat pentru prima dată în 2004, cu susținerea *IFOAM - Organics International* (Federația Internațională a Mișcărilor Agricultura Ecologică).

După patru ani de dezvoltare, definiția oficială prevede: ***Sistemele de garanție participativă (PGS) sunt sisteme locale de asigurare a calității. PGS certifică producătorii în baza participării active a părților interesate și sunt construite pe încredere, rețele locale și schimb de cunoștințe.***

(IFOAM - Organics International, 2008).

În prezent sistemul PGS este recunoscut în întreaga lume, în sectorul ecologic și în mișcarea agroecologică, ca mecanism credibil, relevant și eficient din punct de vedere al costurilor, prin intermediul căruia producătorii dau garanție că produsele lor au fost cultivate în conformitate cu cele **patru principii ale agriculturii ecologice**:

Principiul sănătății

Agricultura ecologică trebuie să păstreze și să consolideze sănătatea solului, plantelor, animalelor, oamenilor și planetei, ca tot unitar și indivizibil.

Promotorii și formatorii vor atrage atenția asupra faptului că acest principiu accentuează că sănătatea unui om sau a unei comunități nu poate fi separată de sănătatea solului. Solul sănătos produce plante sănătoase, care susțin sănătatea animalelor și a omului.

Principiul ecologic

Agricultura ecologică trebuie să se bazeze pe sisteme și cicluri ecologice vii, să lucreze cu acestea, să încerce să le imite și să le consolideze.

Acest principiu încadrează agricultura ecologică în sistemele ecologice vii, din natură. Orice alt sistem de producție agricolă, care nu are similarități în natură, nu poate fi considerat ecologic.

Principiul corectitudinii

Agricultura ecologică trebuie să se bazeze pe relații, care să asigure corectitudinea în privința mediului înconjurător comun și a egalității de șanse în/la viață.

Acest principiu subliniază faptul că cei implicați în agricultura ecologică ar trebui să se bucure de o calitate bună a vieții și să contribuie la suveranitatea alimentară și la reducerea sărăciei. Și încă un aspect foarte important: acest principiu insistă asupra faptului că animalelor ar trebui să li se ofere condițiile și oportunitățile de viață, care să fie în acord cu fiziologia, instinctele naturale și bunăstarea lor.

Principiul administrării responsabile

Agricultura ecologică trebuie gestionată într-o manieră prudentă și responsabilă, pentru a menține sănătatea și bunăstarea generațiilor actuale și viitoare și a proteja mediul.

Potrivit acestui principiu, precauția și responsabilitatea sunt principalele preocupări în gestionarea, dezvoltarea și alegerea tehnologiilor în agricultura ecologică. Cei ce practică agricultura ecologică pot spori eficiența și pot crește productivitatea, dar acest lucru nu ar trebui să pună în pericol mediul înconjurător ori sănătatea și bunăstarea oamenilor.

IFOAM – Organics International recunoaște diversitatea agriculturii ecologice, inclusiv alternativele de verificare și de asigurare a calității.

PGS sunt sisteme alternative și complementare certificării ecologice și, la fel, asigură o garanție credibilă pentru consumatorii, care caută produse ecologice.

PGS diferă de certificarea ecologică prin participarea directă a fermierilor, a consumatorilor și a altor părți interesate, în procesul de verificare. O astfel de implicare este posibilă, având în vedere că PGS deservește gospodării mici și piețe locale, cu vânzări directe către consumator. Costurile de participare sunt mici și necesită, în primul rând, implicare voluntară.

Există indici că PGS are potențialul de a contribui semnificativ la îmbunătățirea securității alimentare și a nutriției, în special în rândul micilor fermieri și a consumatorilor în zonele rurale, sprijinind astfel Agricultura Ecologică ca strategie pentru realizarea de Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ODD[1].

PGS acordă o prioritate sporită cunoștințelor – nu numai pentru producători, dar și pentru consumatori. Pentru că se bazează pe relații personale directe și valorile de dezvoltare durabilă, PGS ajută consumatorii și producătorii să stabilească relații comerciale directe sau la distanță scurtă.

IFOAM – Organics International sprijină sistemul PGS, asigurând că producătorii mici pot avea acces la opțiunile de garanție ecologică care se potrivesc cel mai bine nevoilor specifice. Alături de certificarea ecologică, PGS este acum considerat ca fiind o opțiune complementară de a garanta calitatea produselor ecologice[2].

[1] *IFOAM, 2014. Global Comparative Study: Interactions between Social Processes and Participatory Guarantee Systems (PGS)*
[2] *IFOAM, 2019. PGS GUIDELINES: How to Manage Participatory Guarantee Systems for Organic Agriculture*

CAPITOLUL 2
Cine sunt producătorii PGS și ce putem spune despre ei?

Producătorii PGS au gospodării mărunte, unde cultivă diverse produse primare în cantități mici, conform unui standard ecologic, și le comercializează direct către consumator, sau printr-un singur intermediar local (magazin-butic, cafenea, etc).

Prin semnarea unui acord cu un grup de inițiativă PGS, producătorii garantează că:

- respectă cele patru principii ale Agriculturii Ecologice
- respectă standardul ecologic aprobat de grupul de inițiativă
- aplică practici ecologice pe terenurile sale
- acceptă vizite de evaluare în gospodărie
- participă la întrunirile pentru schimb de experiență, inclusiv în vizitele de evaluare, la alți producători.

Aceste calificative sunt întrunite în complex, și nu pot fi separate unele de altele.

În dependență de perioada de participare în sistemul PGS, statutul unui producător poate fi

- Producător Aspirant – întrunește toate cerințele de mai sus, dar încă nu a fost evaluat
- Producător PGS - întrunește toate cerințele de mai sus, a fost evaluat și a aprobat de către Comitetul Decizional și a primit Certificatul de Garanție valabil până la următoarea vizită de evaluare.

Câteva mesaje promoționale la adresa producătorilor PGS, derivate din standardele ecologice

Producătorii PGS practică agricultura ecologică și aspiră la:

- conservarea resurselor naturale, inclusiv a speciilor și soiurilor locale și tradiționale de plante și animale (rase)
- circuite de lucru închise, pe cât este posibil,
- stimularea fertilității solului,
- varietate mare de habitate, și prezervarea peisajului natural în care se încadrează gospodăria
- protecție preventivă, și nu directă, a plantelor,
- bunăstarea animalelor, acces la spații în aer liber sau pășuni, și agricultura extensivă
- animale sănătoase și robuste,
- produse alimentare de calitate superioară,
- acceptare sporită în rândul comunității

Gospodăriile încadrate în sistemul PGS renunță la:

- erbicide,
- semințe modificate genetic,
- îngrășăminte minerale cu azot și îngrășăminte cu fosfor ușor solubile,
- pesticide, fungicide etc. sintetice,
- regulatorii de creștere pentru plante și animale (hormoni),
- performanță maximă în producția agricolă vegetală și în creșterea animalelor,
- abuz de antibiotice în producția animalieră
- condiții de producție intensivă a animalelor

CAPITOLUL 3
Ce fel de alimente provin din sistemul PGS?

Spre deosebire de certificarea ecologică, sistemul de garanție participativă PGS evaluează și certifică întreaga gospodărie cu toată gama de culturi, dar nu și produse separate. Respectiv statutul PGS se atribuie fermei respective.

Produsele din gospodăriile PGS pot folosi noțiunile eco/bio/organic pentru promovare în două situații:

1. Producătorul, pe lângă sistemul PGS, deține și certificat de conformitate ecologică.
2. Autoritățile naționale adoptă sistemul PGS, ca pe un sistem alternativ și complementar certificării ecologice, menit să susțină micii producători agricoli.

Ca și în agricultura ecologică, calitatea organoleptică a produsului din sistemul PGS este determinată de mulți <u>factori</u>:

- Soiul ales
- Starea solului
- Modul de recoltare, păstrare și prezentare către consumator
- Respectarea principiilor de siguranță alimentară
- Prospețimea/ distanța parcursă de la producător la consumator
- Modul de procesare
- Termenul de valabilitate.

Mai puțin însă se analizează compoziția produsului, prezența poluanților și indicatorii fizico-chimici. Asemenea testări sunt complexe, foarte costisitoare și se aplică în cazuri rare, în urma unor suspiciuni grave, declarate autorităților de resort (ANSA).

Cu toate acestea, modul în care a fost cultivat un produs alimentar, principiile respectate în gospodărie, transparența producerii și trasabilitatea creează o **încredere** mult așteptată din partea consumatorului față de producător.

Următoarele mesaje sunt bazate pe principiile cheie și standardele agriculturii ecologice și se potrivesc pentru promovarea alimentelor din sistemul PGS, în mod echitabil și justificat:

- Alimente în care poți avea încredere;
- PGS - un simbol al încrederii;
- Toate produsele PGS provin din surse de încredere;
- Dacă alegeți un produs de la o fermă PGS, înseamnă că sprijiniți trasabilitatea și veți ști întotdeauna ce se află în mâncarea dvs.;
- Sistemul PGS înseamnă un nivel înalt de bunăstare a animalelor, cantități mai scăzute de reziduuri de pesticide, fără erbicide, îngrășăminte artificiale, hormoni sintetici;
- Produsele de calitate înseamnă abordarea corectă a provocărilor globale!
- Practicile ecologice influențează calitatea alimentelor, pe care le consumăm.
- PGS este altfel!
- Modul în care lucrăm pământul influențează calitatea alimentelor, pe care le consumăm.

În promovarea produselor din sistemul PGS se atrage atenție la un echilibru în mesaje, lipsa declarațiilor populiste, a constatărilor terapeutice sau a amenințărilor la adresa sănătății.

Bunăoară, constatările de mai jos sunt false și nu pot fi utilizate:

X Mâncare fără pesticide;
X Mâncare fără nitrați;
X Mâncare din produse sănătoase;
X Produsele din sistemele PGS nu conțin chimicale;
X Produsele din sistemul PGS sunt obligatorii pentru o alimentație sănătoasă;
X Produsele PGS sunt cele mai calitative!
X Produsele PGS sunt mai nutritive decât cele ne ecologice.

PGS și sănătatea umană

Cel mai puternic factor în decizia unui consumator de a căuta produse ecologice este grija față de sănătatea familiei.

Deși legătura între sănătatea umană și agricultura ecologică nu este una directă, sănătatea fiind condiționată de foarte multe elemente, există totuși studii care demonstrează impactul particulelor dăunătoare din compoziția multor produse alimentare asupra sănătății.

Pesticidele - sunt substanțe chimice concepute pentru a ucide insectele, paraziții și alți dăunători (insecticide), bolile fungice (fungicide) și buruienile (erbicide). Cel mai utilizat pesticid din lume, glifosatul, a fost declarat de Agenția Internațională pentru Cercetare în Domeniul Cancerului ca fiind probabil cancerigen uman[3]

Nitrații - Utilizarea îngrășămintelor minerale cu azot ușor solubile provoacă absorbția de către plante a unei cantități excesive de nitrați. În agricultura ecologică, azotul poate fi administrat numai în formă ecologică, prin intermediul compostului, cu gunoiul de grajd sau alte surse de azot organic, care este absorbit mai greu de plante, iar datorită acestui fapt, produsele ecologice au un conținut mai scăzut de nitrați.

Culturile și Organismele Modificate Genetic OMG - O plantă, un animal sau un microorganism care este transformat prin inginerie genetică se numește Organism Modificat Genetic.

Acestea nu trebuie confundate cu soiurile și rasele hibride, obținute prin procesul de selecție artificială și acceptate în agricultura ecologică.

OMG-urile și derivații acestora sunt interzise în agricultura ecologică. Cu regret, însă, răspândirea OMG-urilor prin intermediul agriculturii industriale a cauzat o reducere masivă a biodiversității, fertilității solului și a sănătății omului și animalelor, precum și pagube generale asupra mediului.

[3] https://www.ifoam.bio/our-work/what/health

Folosiți mesajele de mai jos, pentru a promova legătura între practicile ecologice din sistemul PGS și sănătatea umană:

- Fermierii care aplică practici ecologice pot aplica îngrășăminte cu azot doar în formă biologică.
- Erbicidele, precum glifosatul, pot fi detectate în produsele alimentare, inclusiv în pâine. Utilizarea lor este interzisă în agricultura ecologică.
- Alegerea PGS este o modalitate de a vă limita expunerea la pesticide și erbicide.
- Producătorii PGS își propun să folosească dușmanii naturali ai dăunătorilor, astfel încât să nu folosească pesticide.
- Multe pesticide rămân în unele dintre alimentele vegetale sau animale, pe care le mâncați, în ciuda spălării și gătitului.
- O modalitate de a reduce expunerea la pesticide este să mâncăm mai multe alimente ecologice sau din sistemul PGS.
- Fără Organisme Modificate Genetic!
- Fără utilizarea OMG!
- Culturile și ingredientele modificate genetic sunt interzise de standardele ecologice.
- Furajele modificate genetic sunt interzise pentru animale în temeiul standardelor ecologice.

Mesajele de mai jos sunt eronate:

X Alimentele PGS nu conțin reziduuri de pesticide.
X Solurile din sistemele PGS nu conțin reziduuri chimice.
X O modalitate de a elimina expunerea la pesticide este să mâncăm mai multe alimente PGS.
X Produsele certificate nu conțin nitrați.
X Produsele PGS nu conțin nanoparticule, OMG-uri, grăsimi hidrogenate.
X Fermele PGS nu sunt contaminate cu OMG-uri.

CAPITOLUL 4
Cum influențează practicile PGS viitorul nostru?

Pe măsură ce atitudinea consumatorilor se schimbă spre una focusată pe mediul înconjurător, natură și viitor, este necesară comunicarea corectă, pentru a combate falsurile și a ajuta cumpărătorul care se confruntă cu o mulțime de etichete, afirmații, amenințări și sfaturi contradictorii.

Pentru toți actorii implicați este imperativ de a promova mesaje veridice, bazate pe standardele recunoscute, pe principiile agroecologice si pe cele mai bune experiențe demonstrate în practică.

Constatările care urmează sunt bazate pe standardele ecologice internaționale. Ele pot fi aplicate cu referință la practicile agricole de la fermele în sistemul PGS.

Sustenabilitate

- PGS înseamnă să lucrezi cu natura, nu împotriva ei.
- Fermierii PGS folosesc metode naturale.
- Agricultura ecologică are ca scop reducerea la minimum a perturbărilor în mediul natural.
- PGS înseamnă o abordare echilibrată.
- Agricultura ecologică este concepută, pentru a respecta natura și pentru a spori sănătatea solurilor, a apei și a aerului, a plantelor și animalelor, precum și echilibrul între acestea.
- În agricultura ecologică, buruienile sunt gestionate, iar riscul dăunătorilor și bolilor este redus, folosind tehnici durabile și de conservare a mediului.
- Practicile ecologice contribuie la păstrarea biodiversității și întărirea serviciilor ecosistemice, asigurînd reglarea bolilor și dăunătorilor.
- Agricultura ecologică ține cont de mediul local și încurajează utilizarea resurselor locale.
- Agricultura ecologică este lider în durabilitate.
- Fermele PGS sunt diverse din punct de vedere ecologic. Acest lucru contribuie la reducerea la minimum a riscurilor economice, prin reducerea dependenței unui fermier de o singură cultură.
- Sistemul PGS susține familiile micilor producători.

Schimbarea climei și reziliența

- Producătorii PGS nu folosesc îngrășăminte sintetice, care provin din arderea combustibililor fosili.
- Agricultura ecologică poate contribui la atenuarea schimbărilor climatice.
- Adoptarea în toată Europa a unei agriculturi prietenoase cu natura, cum ar fi agricultura ecologică, ar putea oferi populației în creștere o alimentație sănătoasă, ar menține exporturile-cheie și ar conduce la reducerea emisiilor agricole cu 40-50%, până în 2050.
- Adoptarea unei agriculturi prietenoase cu mediul, împreună cu alte schimbări-cheie ale sistemului alimentar, ar putea menține încălzirea globală sub 2°C.
- Solurile organice stochează de două ori mai multă apă, iar asta le ridică reziliența în fața schimbărilor climatice.

Sănătatea solurilor

- Sistemul PGS se bazează pe plante sănătoase din sol îngrijit.
- Practicile agricole ecologice creează un sol sănătos și viu.
- Agricultura ecologică dezvoltă fertilitatea solului în mod natural, folosind compost și îngrășăminte verzi.

Orice formă de agricultură își lasă amprenta asupra mediului înconjurător, limitează biodiversitatea naturală și afectează solurile. Prin urmare, este importantă respectarea regulilor de echilibru și echitate în mesajele promoționale, iar constatările fără justificare sau cele populiste vor fi evitate. De exemplu:

X Fermierii PGS nu sunt vulnerabili în fața schimbărilor climatice.
X Fermele ecologice nu produc emisii de gaze cu efect de seră.
X Alimentele PGS nu au amprentă ecologică.
X Agricultura ecologică nu consumă energie din surse fosile.

Deși în gospodăriile PGS se muncește permanent pentru protejarea solurilor și a apelor, este greșit să afirmăm, că:

X Solurile din sistemul PGS nu conțin nitrați.
X Agricultura ecologică elimină riscul de poluare în râuri și apele subterane.
X Practicile ecologice nu afectează solul.

CAPITOLUL 5
Certificate de garanție și logo-uri

Un certificat de garanție este utilizat de o inițiativă PGS pentru a aproba oficial statutul unui producător încadrat în sistemul de garanție participativă. Astfel de certificate sunt de obicei reînnoite de fiecare an și perioada de valabilitate este notată vizibil. Eliberarea certificatelor de garanție PGS este gestionată de persoane sau organisme desemnate, în funcție de structura grupului PGS (de exemplu, Comitetul Decizional PGS).

Logo-urile au un scop diferit. Acestea sunt atașate unui produs finit, pe ambalaj, iar intenția lor este de a oferi consumatorului o garanție că producătorul este verificat. Eticheta sau ambalajul prezintă de obicei logo-ul PGS și un număr sau cod unic de producător. În acest fel, consumatorii pot urmări originile unui produs. Etichetele sunt deosebit de relevante atunci, când producătorii și consumatorii sunt la distanță.

În cazul în care producătorul are contact direct cu un client și vinde produse la vrac, este suficientă prezentarea copiei certificatului valabil, pe suport de hârtie sau digital.

Certificatul de Garanție include și imaginea grafică a logo-ului PGS.

Exemple de logo-uri PGS[4]:

[4] Dacă legislația națională acceptă PGS ca pe o alternativă ecologică, noțiunile eco/bio/organic pot fi utilizate în logo. Ex. Noua Zeelandă, India, Brazilia, Vietnam.

CAPITOLUL 6
Relatia între certificarea ecologică și certificarea PGS

Deși ambele se bazează pe principiile IFOAM cu privire la Agricultura Ecologică și adoptă un standard ecologic, există deosebiri între aceste două sisteme de verificare și garanție a calității.

Tabela de mai jos prezintă aceste deosebiri, pentru a nu le confunda, și pentru a nu crea vreo superioritate a unui sistem de certificare față de altul.

	Certificarea conformității ecologice	**Sistemul de garanție participativă**
Principiile de bază	IFOAM: Sănătate. Ecologie. Echitate. Responsabilitate.	IFOAM: Sănătate. Ecologie. Echitate. Responsabilitate.
Standard adoptat	Standard ecologic național sau internațional	Standard ecologic național sau internațional
Verificarea producătorului	Organism terț de Certificare – inspectori instruiți	Grup creat din inspector, producători și consumatori instruiți
Criterii de conformitate	Parte a standardului ecologic sau aparțin organismului de certificare	Parte a standardului ecologic sau aparțin grupului de inițiativă PGS

	Certificarea conformității ecologice	Sistemul de garanție participativă
Dovada garanției	Certificat de conformitate ecologică	Certificat de garanție PGS
Calificativul producătorului	Operator din agricultura ecologică	Producător PGS
Calificativul gospodăriei	Unitate/fermă ecologic certificată	Gospodărie în sistemul PGS
Calificativul produsului	Produs ecologic certificat	Produs din gospodărie în sistemul PGS

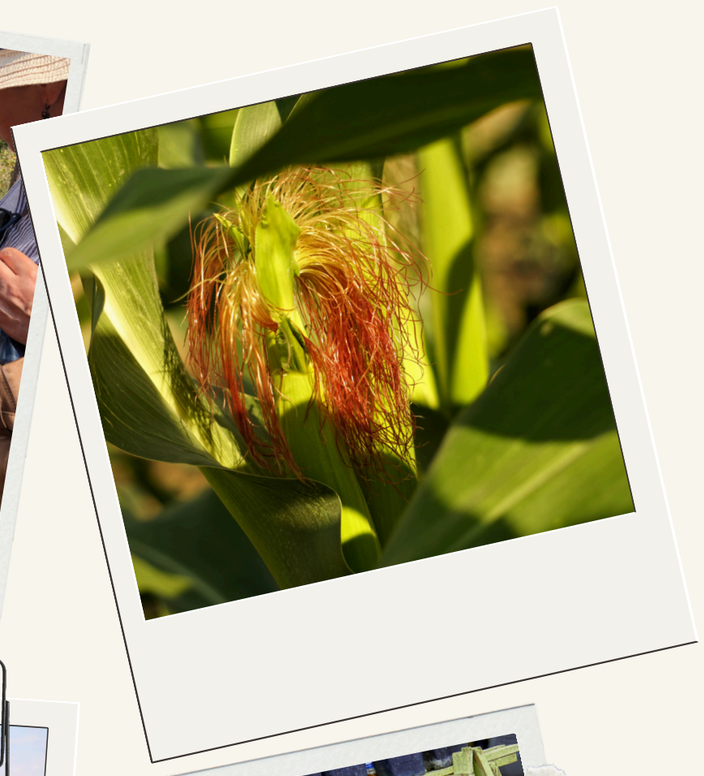

PGS GHID

Cum comunicăm corect despre producători și produsele lor

AO Grădina Moldovei
gradinamd.com
infogradinamd@gmail.com

SISTEMUL DE GARANȚIE PARTICIPATIVĂ PGS SISTEMUL DE GARANȚIE